

Cecilie Løveid

Fekete népviseletek

1.

A templom s a játszótér között
 élek, szabok, varrok
 Telelomolom az asztalt
 törött gombokkal és kacatokkal
 daganatok, kelések nyomával
 ezernyi lelencgyerek ingujjával
 egy szép könyvbe ragasztom mind

Ez itt toldás, folt és stoppolás
 felhajtás, igazítás, szegés
 pliszé, színe-fonákja, entli
 Mesébe illő történetek

Kutatom a pillanat jeleit
 az ismeretek tovatűnnek
 lohokok utánuk

Új ruhát akarok varrni
 fehérebbet, feketébbet
 aranyujtásokkal

2.

Keresem és megtalálom
 a foltot és a stoppolást
 felhajtást, igazítást, szegést
 pliszét, színe-fonákját, entlit
 beszélnek hozzám

Mosónők és halászfeleségek
 felkötött szoknyája
 halászok felhajtott nadrágja
 tanítók feltűrt ingujja
 asztalosok, s a mogorva, öreg
 modellépítő-mesterek
 gyűrött, agyonmosott munkaruhái
 Eltulajdonítom mind
 Életüket múzeumi
 show-műsorba szerkesztem

Tapas

A Halál Pillanata és a Gyász Percei
 egy barcelonai bárban ültek
 az Élet Kezdetéről beszélgettek
 míg a templom egerei zsoltárokat fújtak
 a beteg testről leszáradó végtagokról
 Rozsdamentes térd
 műanyaggal pótolta gyomor vagyunk
 Elkötött végbél
 szükségünk úgysem lesz rá
 Mégis, ott fenn, a vezércsillag
 nem tudni, ki- vagy bekísér-e
 a Gyász Birodalmába
 Minden semmis az anyaméhen kívül
 A léha megoldások sehova vezetnek
 Minden ital mellé járt egy falat tapas
 A test gyönyöreit szolgáljuk egy életen át
 összegezte a Halál Pillanata

Enni, enni, enni

Nem akarok íztelen húsgombócot
 vagy márványrideg halpogácsát
 se kínai lakkharisnyás virslit

Vagdalt húst szeretnék szósszal
 hagymás vajon pirított tőkehalat

dupla pár roppanós virslit
 majonézes tormával
 sok-sok dijoni mustárral

Karácsonyi üdvözlét

Karácsonyi üdvözléteket írok
 Valami kevésbé ismert
 bibliai szöveget keresek
 ...kisgyermek Jézussal templomba megy
 galambot és bárányt áldoz Mária...
 Ez talán nem illik karácsonyi üdvözletre
 még a Bibliába sem...

Az első nő a Napöbölben

Igaz lenne, hogy apai nagyanyám, Fanny volt az első nő Dél-Georgiában?
Merem remélni. Nagyon bosszantana, ha Dag Solstad nagyanyja lett volna.
Az is igaz, hogy mindig a szolgálólányok mentek elől, ők teheték elsőnek
lábukat erre a csukamájolajtól, tengerészektől bűzlő, bálnatetemekkel piszkított
hósvatagra.

A jégtáblák szaggatta öböl az egyetlen látvány a petróleumlámpa világította
kis szobából, ahol a doktor tizennyolc éves lányához írt fénykép fonákjára
rövid versikét.

Élvezetek

Nem tudom, hogy jöttem a világra
Gondolom, autóval

Valaki igen különösen tekintett rám
Azt hiszem, ezt hívják szeretetnek

Sokat utazott, mint a misszionáriusok
Anélkül, hogy naponta százakat térített volna

Időnként whiskybe, szeretkezésbe
bridzsbe fojtotta érzelmeit

tizennégy centis túsarkú cipőben
a fogyasztói-élvezeti szektor szolgálatában

Öröklés és elvárás

Anyám életregényéhez készített jegyzetei:
Apróságok, lányos hisztériák, lapos elmélkedések.
Köszönő viszonyban sincs az ötven éve ígérgetett könyvvel.
Azt hittem, gyűlölet, szerelem, jó tanács, intrika lesz benne.
S hol van a motorkerékpáros, liliomtiprós történet?
Gurítható függönyfal áll köztünk.
Többször figyelmeztet, hogy ne közelítsek.
Ez a látvány kitörölhetetlen az emlékeimből
s egyáltalán, ki fekszik a paraván mögött?
S milyen fény vetült a bibliai nőkre, Évára, Ruthra, Eszterre
Hannára, Máriára és Sárára? Ők is a fal másik oldalán állnak.
Mária némileg eligazít az angyali üdvözletről. Buszok közlekednek
menetrend szerint a mennyei világosság felé...
Mást vártam a papíroktól. Családfát, anyai intelmeket
boszorkányságot, gyűlöletet, szerelmet sejtettem a sorok mögött.
Ezt örököltém hát. Milyen bolond is az ember.

Elhessegette, lesöpörte

Ha akarsz valamit
tenni is kell érte!
Mindennap, a legfontosabbakat
s akkor megkapod, mondogatta anyám

Ködös tekintettel jött meg anyám
belenézett a tükörbe, elhessegette hajából Londont
Lesöpörte válláról az Északi-tengert
elküldte a taxit, vége a fuvarnak

Olyan kérdésekkel állított be hozzám
amikre csak ő tudhatta a választ
De nem válaszolt
Az ember tegye a dolgát, mondta anyám

Lehet elhessegetni a londoni ködöt
ötvenéves telefonbeszélgetéseket
ötvenéves taxiügyeket
ötvenéves viharokat
olyan hosszan
oly sokáig?

Arról, hogy elég sötét-e a koromsötét

Anyám azonnal levette szemüvegét
ha valamit jó fényben akart látni
whiskyt töltött magának
egy kávéskanál vízre

Kezdetben nem értettük
mitől olyan optimista
Később se nagyon
Félő, hogy soha

Elesett a bejáratnál
Élet-halál ügy lett belőle
a tejet kancsóba kell áttölteni
a gyümölcsöt le kell takarni
feszült, nehéz helyzet
Vermeer-szépségű mégis

Éjszakánként sírt, mint egy bébi
Félt az erkölcsrendészettől
Kiabált minden híradó alatt
Borjútánc a Borjúvölgy utcában
A koromsötét nem elég sötét
Eléggé keményített-e a blúz
A görbebot nem igazán görbe
Ityeg-fityeg a hajszalag
Az utolsó félelme Jelcin:
Hamis a mosolya

Szerelem

Szeretem. Ragyogó idő van.
Gondoltam, felmegyek hozzá. Becsengetek.
Nem nyit ajtót. Van saját kulcsom, bemegyek.
A konyhában nincs.
Minden ajtó nyitva, tárva. Végigmegyek a szobákon.
Én takarítom. Felmegyek a lépcsőn. Én sikálom.
Nincs itthon. De a laptopja világít. Kinek?
Résnyire nyitva a szekrényajtó.
Belesek. Ott ül elveszetten.
Lemegyek a nappaliba, megvárom, míg hazaér.

Maria Q

színdarab 5 felvonásban, 35 jelenetben

szereplők

Maria Q	Mara Vasziljeva
Vidkun	Vidkun Abraham Lauritz Quisling
Asja	Alexandra Voronyina, Vidkun első felesége
Josef T	Josef Terboven
Anna	Vidkun anja
Natalja	Maria anyja
Irina	Asja anyja
Medve	
Gyermek	
Hét norvég hegy	

helyszínek

Erling Skjalgsonsgate, Frogner, Oslo, Norvégia. 1970 körül
Maria világa: múltja, jelene; Oroszország, Franciaország és Norvégia

egy orosz ortodox templom ikonokkal
harkovi katedrális, Akershus erődítmény, Notre-Dame

Gimle, a kormányzó rezidenciája a háború alatt:
Vidkun Quisling urnája. Régi nagy mesterek olajfestményei, meisseni porcelánok, aranytojások stb., amelyeket orosz menekültektől vásárolt Quisling.
Maria Vidkun halála után Unversizmus című vallási-filozófiai életművének gondozója.

második rész: Párizs/Oslo

15. jelenet Petruska

Párizs, 1923. Asja szobája a Glaize panzióban. Kint esik. Asja meztelenül, Maya-pozícióban alszik az ágyon, fején szőlőlevél koszorú. (Pablo Picasso modellje.)

Gyertyafény, az ágy mellett baltetruha, Petruska bábu.

Lépések hallatszanak. Vidkun és Maria közeledik, mindkettőnél utazótáskák, kalapok. Maria vállán róka-

prém, s prémdíszek mindenütt a ruházatán. Harkoból jönnek. Asját szeretnék házasságtörésen csípni, hogy legalizálhassák saját egybekelésüket. Maria megcsókolja Vidkunt.

VIDKUN Na, most megbizonyosodhatunk!

MARIA Meséld el neki azonnal, hogy összeházasodtunk. Elvégre a barátom.

Vidkun belép a szobába. Maria kint várakozik. Vidkun elámul Asja mez-

telen szépségén, megbabonázva ül le az ágy szélére. Nyújtja feléje a kezét

VIDKUN Asja! Megjöttem. Asja, mindenem.

ASJA Pablo? Késő van...

szünet

Pablo?

tovább alszik

VIDKUN Asja nem rám várt!

Vidkun kimegy Mariáért, együtt mennek vissza. Maria felkapcsolja a lámpát. Együtt nézik a lassan ébredező Asját.

MARIA Ó, Asja, kedvesem, úgy örülök, hogy látlak!

ASJA Jóságos ég! Ti itt? Végre!

a nyakukba ugrik

Ó, hogy vártalak már benneteket! Végre, végre! S te is, Marocska? Sikerült őt is kihozni? Igen! Látom, fantasztikus. Nagyezsda nem jött veletek?

MARIA A kislányoknak az anyjuk mellett a helyük.

ASJA Az anyjuk mellett? Jó ég! De Vidkun, Vidkun, hogy voltál képes ennyi ideig magamra hagyni? Miért nem írtál? Semmit sem értek! De végre itt vagytok. Szerelmem, végre itt vagy!

MARIA Elmesélted, Vidkun?

VIDKUN Nem, még nem.

MARIA Én... Mi... Asja. Nahát, Vidkun...

VIDKUN Bemutatom a... titkárnökmet.

ASJA Ügyes! Tudjátok, hogy néztek ki egymás mellett? Mint egy házaspár. Ha-ha! Marocska, hogy mertél együtt utazni a férjemmel? Nem illik! Ha-ha-ha.

MARIA Hiszen a titkárnökje vagyok.

VIDKUN Ki az a Pablo?

ASJA Egy fantasztikus festő. Spanyol, nagyon tehetséges. Modellt állok neki, s fizetség fejében festeni tanít. Pablo? Valószínűleg már elment.

VIDKUN Jön, megy, amikor csak akar?

ASJA Persze. Szépnek találja a karomat.

VIDKUN És... rendben van ez így?

ASJA Lerajzol. Én vagyok Petruska, a szomorú baba.

VIDKUN Vagy mint Van Dyck meztelen lányalakjai...

ASJA Nem érted? Ez művészet! Tegnap 16 órát álltam, te értetlen.

VIDKUN Aha. Álltál. A művészet egyetlen célja a párzás. Hoztam neked egy ajándékot. Firenzei régiség: ajándék fiatal hitveseknek.

ASJA Mi ez? Bele kell bújni?

egy erényöv kerül elő a kék szalaggal díszített csomagból

VIDKUN Firenzei öv. Tetszik?

feladja Asjára

ASJA Vidkun! Nem vagyok benne biztos, hogy azonos az ízlésünk... nézi magát a tükörben Hogy kell ezt levenni?

MARIA Vidkun...

VIDKUN Nem megmondtam, Asja, mindig úgy viselkedj, mintha csak pár lépésre lennék tőled?

MARIA Olyan vagy, Asja, mint egy gyerek. Most pedig Vidkun elmesél neked egy fontos dolgot.

ASJA Mit akartok tőlem? Haza akarok menni! Miért kínoztok? Mit akartok tőlem? Nem is tudom, mit gondoljak. Ukrajna balettüdvöskéje voltam, de Vidkun megtiltotta, hogy táncoljak. Most, hogy megjött, nem mehetek vele

haza? Furcsa hírek jöttek Harkovból, hogy Vidkun egy fiatal lánnyal sétált a folyóparton. Veled, Maria?

VIDKUN A titkárnóm beköltözik hozzád. Valakinek vigyáznia kell rád, Asja. Egy gyerek Párizsban, egyedül... Még ma este Örményországba kell utaznom.

darabokra tépi Picasso Asjáról készített vázlatait, és szétszórja a padlón

MARIA Micsoda? Nekem nem is szóltál. Itt kell laknom? Itt? Asjával? Vidkun, mit jelentsen ez?

VIDKUN Itt maradsz Glaize asszony panziójában, amíg másképp nem döntök. Előbb Konstantinápolyba utazom. Amikor az embernek fontos ügyei vannak, egyesek itt értetlenkednek! Az asszony fogadjon szót az urának!

Vidkun kimegy, Maria utána fut

MARIA Mit vársz tőlem, Vidkun? Itt rostokoljak én is? Miért nem szóltál erről?

ASJA Inkább a lovas huszárok közül választottam volna? Akik büszkén lovagoltak le-fel ifjonti álmaimban az ablakom előtt.

VIDKUN Örülök, Maria, hogy megértesz végre. Hamarosan találkozunk. Írok Asjának, még mielőtt vonatra ülök. Ha időm engedi. Talán hozzá tudjuk adni ehhez a festőhöz. Jó éjt, kincsem, szerelmem. Asja alapjában véve jó kislány. Most tényleg szorult helyzetben vagyok. Ez nem a gyengeség jele, pedig valóban megrendít. Visszavonulok önmagamba, hogy találjak egy olyan archimedesi pontot, ahonnan újra elindulhatok. Légy jó és nagylelkű, Maria!

MARIA Vidkun! A feleséged vagyok!

VIDKUN Te az én fegyverhordozóm vagy, de a kard ki kardnak még nincs itt az ideje!

pénzt ad Mariának, és elmegy

16. jelenet Az erényöv

Maria Asja szobájába lép, s leül mellé az ágyra. Asja felugrik, s a Petruskából táncol egy jelenetet

ASJA Ez jólesett. Hozz egy kis bort, Marocska, ott van a tálalón. Aztán velem kell jönnöd a drámaórára, aztán az Orosz Balett próbáira. Pablo remek díszleteket tervezett a társulatnak, tetszeni fog neked is. Előfordulhat, hogy kapok egy kis szerepet.

MARIA Ó, Asja, milyen önálló életet élni?

ASJA Most kipróbálhatod. Vidkun kutyául bánik velünk. Mindkettőnket becsapott. Nem látjuk újra soha. Párizs tele van hozzánk hasonlókkal. Hogy tudtat otthon hagyni a kis Nagyzezdát?

MARIA Nem tudtam. A szívem otthon maradt. Küldünk pénzt, s később elhozzátjuk Norvégiába.

ASJA Csodás hangod van, szép vagy, Harkov legszebb lánya.

MARIA Harkové, igen.

ASJA Megvan! Sztravinszkij!

MARIA Ki az?

ASJA Zeneszerző. Te semmit sem tudsz? Az Orosz Balett komponistája. Énekelj neki, meglátod, leveszed a lábáról. Az orosz tavaszt hozod el neki... lágyan, mint az áldozati állat... egy hermelin...

MARIA Énekelni... igen. De hát... énekelni... nahát! Bár tudnék!

ASJA Elloptam az erényöv kulcsát. Ha-ha. Szabadíts meg, Marocska! Fura egy humora van Vidkunnek.

Ahányszor a hangodat említem, menekülsz, mint a vad.

MARIA Férjhez mentem. Nem tudtam ellenállni...

ASJA Kár! Férjhez mentél? Kihez? Talán egy olaszhoz? Bella mia! Pedig most akartalak bemutatni egy gazdag, fiatal ügyvédnek, itt lakik a panzióban.

MARIA Norvég.

ASJA Vidkun, a Viking? Nem. Ne boldogozz! Mondd csak, nem tud Nagyezsdáról?

MARIA A felesége vagyok, Asja. Mary Quisling. Elintéztük a hivatalos ügyeket. Vidkun mindent elintézt.

ASJA De hát én vagyok a felesége!

MARIA Itt vannak a papírok. Nézd meg!

ASJA Franciául. „Igazolás, Madame Mary Quisling, norvég állampolgár – ez lehetetlen – Vidkun Quisling kapitánynak, a menekültügyi hivatal főparancsnokának a felesége...” Hiszen ez nem házasságlevél, Marocska, ez egy hamis dokumentum. Csalás áldozatai vagyunk!

MARIA Na és ez?

ASJA „Tisztelettel kérem az Útlevelosztály illetékesét, hogy feleségem, Mary Quisling számára beutazási enegedélyt biztosítson Ausztriába, hogy Bécsben meglátogathasson...” Hát ez sem éppen házasságlevél.

MARIA Azt hiszed?

ASJA Ne játszd a hülyét. Még nem váltam el tőle. Szeret.

MARIA Nekem azt mondta...

ASJA A házasságunk – eddig – kutya közönséges házasság volt... Tudomásom szerint.

MARIA ...te csak egy fiatal lány vagy, akit így menekített ki a Szovjetből.

ASJA Nem, te vagy az a fiatal lány, akit így segített ki. Nemsokára el-

visz Kristianiába. De én nem megyek. Vidkun egy féreg...

MARIA Sajnálom. Engem visz majd magával.

ASJA Most viszont még itt vagyok Párizsban. Egészségedre!

Maria kimegy a szobából, a másik ajtóban váratlanul megjelenik Vidkun

VIDKUN Maria, vigyázz, mert Asja Quislingneként jelentkezett be.

ASJA Maria épp most ment ki, hogy bejelentkezzen mint Quislingné.

VIDKUN Asja, édes Asja! Az állomásom felfedeztem a vállamon a hosszú, szőke hajszáladat, s azonnal megértettem, hogy nem tudlak elhagyni. Szeretlek, kétséget kizáróan. Kicsim, most mit tegyek?

megcsókolja

ASJA Ne így! Már csókolni is elfeledtél? Ez az! Muszáj elutaznod?

VIDKUN Vigyázz magadra! S éjszaka ne mássz fel a Notre-Dame tornyára!

pénzt ad Asjának

ASJA Ez jó ötlet. Párizs biztosan szebb a magasból.

Maria belép

VIDKUN Hűségesekek lesztek, míg távol vagyok?

lenyomja mindkettőjüket az ágy szélére

Úgy látlak benneteket magam előtt, mint két ünneplőbe öltözött, szépen fésült kislányt, akik a megmentő lovagjukat várják...

térdre borul előttük

MARIA Ne feledd, Vidkun, nekem aranydiadém illik a fejemre!

VIDKUN Biztosan van magyarázat arra, hogy miért hozok áldozatot

ezért a két csodálatos, tiszta szűzért. Látom a szent olajat mindkettőtök homlokán, apám telemarki templomából.

ASJA Meg akartad mutatni nekem Párizst. Nem véletlenül érdeklődött az a fiatal, gazdag ügyvéd, hogy ki lehet a férjem. Két feleséggel. Most én vagyok az egyes számú, vagy mi van?

VIDKUN Hogy fogadkozik az ember, hogy sosem nőszül meg. A bátyámnak tettem ígéretet, mikor a kishúgunk meghalt.

Aztán közbeszól a vak sors, az ember feláldozza magát a becsület oltárán, s megnőszül. Nem szerelemből, hanem tiszta emberieségből.

Az a szörnyű a házasságban, hogy nem védőháló, hanem gyermekkellető. Hogy utálok a macskákat.

Asja vadul, kedvetlenül énekel

Nem volt immár se fű, se fa, se fű.
Se fa.

Árva katona-tonák, csóró katona-tonák.

To-nák.

Gennyes sebek, véresek, véresek.

Re-sek.

Halottak közt dúl a medve, medve.

Du-dúl.

Táncol, brummog, trappol rajtuk.

Raj-tuk.

VIDKUN Át kell költözni egy másik panzióba. Hívok egy taxit.

MARIA Mitől forrt fel így a hideg Viking-véred?

VIDKUN Szedelőzködj te is, Maria!

az asztalról szépítkezőszereket szór a papírkosárba

Pakolj gyorsan, Alexandra! Beszállásollak benneteket egy másik panzióba, s talán lesz még an-

nyi időm, hogy a Szajna-parton találjak egy könyvet Napóleonról. Shakespeare-ből és társaiból már elegendem van. Egy későbbi vonattal utazom csak.

ASJA Itt az ideje, hogy elmeséljem Vidkunnek.

MARIA Nem, nem, bolond vagy? Még nincs itt az ideje. Majd én!

zene

Maria elcseni a Petruska babát, a táskájába rejti

17. szín A tengeren

az ágy most vikinghajó, ami Párizsból az északi vikingbirodalomba szállítja a hercegnőket. Vidkun, Maria és Asja ukrán népviseletben áll a hajóorrban. Élvezik a friss tengeri szellőt. Hullámverés hangja, zene.

Kitárul a Mindenszentek templomának ajtaja, a három Anya kántálva integet ki rajta

AZ ANYÁK

evezőcsapások a vízen
tartó villa vasa csikorog
pajzs feszül a veretes pajzsnak
amerre vikingek hajóznak.

17. jelenet Hancúrozás az Anyák segédletével

Kitárul a Mindenszentek templomának ajtaja, megjelenik a három Anya. Vidkun vállát lapogatják. Egészen szűk zakó s kinőtt pantalló van rajta, surranó, parafa sisak, hátán iskolatáska. Anna, Vidkun anyja, a lelkészfeleség, lekapja Vidkun sisakját, feláll egy székre, a sisakot a sétatövére végén magasba emeli. Hegedű szól. Vidkunt arra kényszerítik, hogy „halling”-táncot járjon, azt a bizonyos kalaplerúgós, ugrálósat

ANNA Vidkun Abraham Lauritz, úgy táncolsz, mint egy tehén!

Maria és Asja jönnek be, tapsolnak a zene ritmusára. Vidkun reménytelenül próbálja lerúgni a bot végéről a kalapot. Asja könnyedén odatáncol, s lerúgja. Elfut vele, Vidkun utána. Végül összekapaszkodnak és táncolnak

ANNA

tánc közben egy ismert norvég népdalt énekel

VIDKUN

ellenkezik, de végül megadja magát. Maria is csatlakozik hozzájuk. Az ágyhoz táncolnak, összeölelkeznek, évődnek, hancúroznak, a három Anya csiklandozza, hergeli őket. Vidkun középen, kétoldalt Asja és Maria. A nők hasára a három Anya magasra tornyozva könyveket rak

ANNA Kisfiam, te nagyra nőtt gyerek! Úgy elnézném, amikor lovakat ápolasz.

Azt hiszem, a lovaglás fájó sebetket ejt rajtuk.

Felhorzsolódik a bőrük, a sebet ki kell tisztítani, bekenni...

VIDKUN Igen, Anyám!

ANNA Gyakran gondolkodok rád, fiam, és imádkozom érted. Örülök, hogy hideg vízben mosakodtál, megke-ményítetted magad.

a három Anya áldást int a fiatalokra, eltávoznak a virasztásra. Vidkun buzgón dolgozik az Universizmus című munkáján

ASJA Szerelmem, kis Vudkun.

MARIA Szerelmem, kis Vudkun.

VIDKUN Nem titok, hogy a népben hatalmas erő szunnyad, csak fel kell szabadítanunk...

egy beszédéhez jegyzetel. A nők lélegzet-visszafojtva hallgatják

fel kell szabadítanunk...

...nem a rosszra való hajlamot. A lehetetlent. Egyesíteni az össze-egyeztethetlent. A sötétséget a világossággal. Vállalni kell a nehézségeket, Káin és Júdás szerepét.

MARIA Felőlem ott szeretkezhettek, ahol akartok, csak a kaukázusi szőnyegre vigyázzatok!

ASJA Ó, szegény Mariám!

mindketten dűnnyögnek, énekelnek

VIDKUN Ennek a danolászásnak, táncikálásnak, ennek a szerelmes vagdalkozásnak, vidámkodásnak-szomorkodásnak legyen vége már! Még rámegy a karrierem.

MARIA Vidkun, elfeledtél takarodót fűjni!

VIDKUN Valóban?

ASJA Lehet az rossz, ami jó?

Anna mozdulatait, fejcsóválását utánozza

MARIA Ó, igen, egyszer az életben a bárány is lehet farkas.

ASJA A mennyezetről egy lámpa lóg!

A mennyezetről egy lámpa lóg!

A mennyezetről egy lámpa lóg!

MARIA Mért ismételteted folyton?

ASJA Ennyit tudok norvégul.

A mennyezetről egy lámpa lóg!

A mennyezetről egy lámpa lóg!

A mennyezetről egy lámpa lóg!

Maria úgy tesz, mintha aludna. Asja a sötétben táncol, odasiklik Vidkun mellé, csendben kiterítik a felgöngyölt kaukázusi szőnyeget. Maria kilopózik a szobából, egy vödör vízzel tér vissza. Megáll a szerelmeskedő pár fölött, s lassú folyamban rájuk eresztí a vizet

MARIA Ukrajnában az üzekedő kutyákat választjuk így szét.

A három Anya táncolva érkezik a szobába, jó reggelt kívánnak az ifjú párnak. A két orosz Anya Anna mozdulatait ismételteti, mintha egy kisbabát tanítanának járni, énekelnek

ANYÁK Bal lábat a jobb után, jobb a bal után,
így mennek a kisbabák végig az utcán.

Bal lábat a jobb után... nem tudom tovább...

VIDKUN Anyám, most már egyre jobban meg vagyok győződve arról, hogy vagy van élet a halál után, vagy nincs, s hogy személyes ügy-e, vagy mégsem – s ha személyes, akkor vagy tudatos, vagy épp ellenkezőleg!

MARIA Kelj már fel, te filozófus!

VIDKUN Vagyis négy lehetőség van:
felkászálódik a szőnyegről

1. Nincs élet a halál után.
2. Van élet a halál után.
3. Személyes és tudatos.
4. Személytelen és tudattalan.

ANNA Ó, az én csodálatos gyermekem!

18. jelenet Fényképezkedés az erkélyen

Vidkun tologatja a székeket, leülteti Asját és Mariát, beállítja őket a fényképezkedéshez

MARIA Menj innen! Utazz már el! El innen!

Messze. Hagyj el minket, távozz a köreinkből!

Jegyvet veszek az első vonatra. Ennek az örütségnek véget kell vetni. Nevetnek rajtunk. „Ilt jön

Vidkun Quisling a nőivel, két orosz feleséggel.”

VIDKUN Fogjátok meg egymás kezét! Így ni. Húzódjatok kicsit közelebb!

„Szénfekete szemű hölgy emitt. Aranyszalagos hajú a másik. Szívemet rabolták, bűnüket szenvedik.”

ASJA Nekem írtad, Vidkun?

VIDKUN Szent Olav király írta.

ASJA Szent Olav, na persze.

VIDKUN Mosolyogni!

MARIA Na, vidd arrébb azt a helyes kis fenekedet, Asja! Kétféle parfüm egy erkélyen, fúj! Na menj már! Ki hagyta itt ezt a koszos bugyit? Darabokra tépem a szerződésünket. Nem vagy a barátnóm többé! Elkényeztetett gyerek, menj vissza Ukrajnába! Két királynő felesleges.

ASJA Nincs kedved feltenni egy lemezt, hogy jobb hangulatunk legyen?

Meséltél már Vidkunnek a kis Nagyvezsdáról?

MARIA Rengeteget.

feltesz egy hawaii lemezt

ASJA Azt is, hogy a te gyereked?

MARIA Majd... egyszer azt is elmesélem... nem kell mindent kitalálni...

ASJA Hogy bírtad megtenni?

MARIA Birtam. Bírom...

ASJA Egy percre sem tudnék elszakadni a gyermekemtől.

Elvesztettem az emberekbe vetett hitem...

VIDKUN Szépek vagytok így együtt!

MARIA Amint eltűnsz az életünkből, visszatér megint a Vidkun iránti bizalmam. Mindennap igyekszem, hogy csak egy kicsivel is több bizodalمام legyen iránta. Nincs jogom kételkedni benne. S nincs jogom nem hinni. Nem hagyom,

hogy a másé legyen. Nem osztok veled. Az élet nem nyitott könyv. A lapok szorosan egymáshoz simulnak.

ASJA Holnap reggel Franciaországba utazom. Most boldog vagy?

MARIA Elutazol?

ASJA Csak egy rövid időre. Nice-be. Vidkun ötlete volt. Igaz, Vidkun? Adott egy zsák pénzt. Na jó... eleget.

MARIA Ne utazz el! Kivel fogok társalogni?

ASJA Csak rövid időre megyek. Azt hittem...

MARIA Rám hagysz mindent? Egyedül rám? Vidkun unalmas fráter. Öreg festmények között.

ASJA Épp az imént űztél el, Marocksa. Tudod, hogy mit mondtott nekem Vidkun Párizsban? „Rettegetes dolgot követtem el, a veszteembe rohanok. Semmi nem fűz Mariához, s neked is fájdalmat okozok, nem tudom, hogy fogok kilábalni ebből.” Az ölemben szipogott, mint egy gyerek. Szomorú sírni látni egy erős, meglett férfit.

MARIA Elhagytok, mindenki magamra hagy, nem értem. Asja, kedvesem, Asja, maradj velem!

ASJA Ez csak egy rossz álom.

MARIA Akkor veled megyek. Asja, édes, ne utazz el!

VIDKUN Egy aprócska mosolyt, hölgyeim!

Vidkun újabb fényképeket készít

ASJA Nézz rá, nézd meg jól! Láttál már valakit így „ülni” egy hawaii dallamra?

MARIA Hát nem aranyos, ahogy ott üls „nézi” a zenét?

ASJA Én kés és fegyver nélkül is tudok ölni.

MARIA Benne vagyok, Asja, csak ne utazz el!

VIDKUN Egy aprócska mosolyt, hölgyeim!

Újabb villanás, a fénykép elkészült, hawaii ritmusok a felhúzható gramofonból. Maria Vidkun lábához heveredik, csókolgatja a cipőjét. Asja kapkodva összeszed néhány ruhadarabot, fehérneműt, egy utazótáskába gyömöszöli, s elviharzik anélkül, hogy Vidkun észrevenné

MARIA Ne felejtse el, Asja, a hajamba illik az aranydiadém...

Cecilie Løveid 1951-ben született norvég multiművész. Bergenben élt sokáig, majd Oslóban, és az utóbbi évtizedben Koppenhágában. Most újra visszatér Norvégiába, Bergenbe. Ír prózát, verset, színdarabot, rádiójátékot, operalibrettót. Ismertek performanszjelenetei. Számtalan irodalmi díjban részesült, ezek közül kiemelkedik egy rádiójátékért kapott Prix Italia-díja és egy Brand-adaptációért az Ibsen-díj.

A fenti verseket a *Svartere bunader* (Feketébb népviseletek, Kolon Forlaget, 2010) c. kötetből válogattuk.